

Kire hat a visszaható névmás? Mi a kölcsönös névmás?

Mit gondolsz a témáról?

„ajándék, mellyel meglepem
e kávéházi szegleten
magam
magam.”

József Attila *Születésnapomra* című verséből származik ez az idézet. Hogyan értelmezed?

A VISSZAHATÓ NÉVMÁS ■ A visszaható névmás, ahogy a neve is mutatja, a cselekvést végzőre hat vissza, vagyis megmutatja azt, akire a történéssel hatással van. Ahogy korábban már volt szó róla, a csak főnevet helyettesítő névmások közé tartozik. Egyetlen visszaható névmásunk van, a *magam*.

A visszaható névmás egyes és többes számát, valamint valamennyi személyt kifejező ragozási sorát a táblázat mutatja. A legtöbbször ragozott alakjaiban fordul elő, ezekre láthatók példákat is az alábbi táblázatban:

BIRTOKOS SZÁMA, SZEMÉLYE	VISSZAHATÓ NÉVMÁS	PÉLDA
E/1.	<i>magam</i>	<i>megmosom magam[at]</i>
E/2.	<i>magad</i>	<i>látnád magad[at]</i>
E/3.	<i>maga</i>	<i>gyötri magát, magának él</i>
T/1.	<i>magunk</i>	<i>jól érezzük magunkat, nem hoztuk magunkkal</i>
T/2.	<i>magatok</i>	<i>ne motyogjatok magatokban</i>
T/3.	<i>maguk</i>	<i>maguknak csinálták a bajt</i>

A visszaható névmások is lehetnek **nyomatékosítók**, de vigyázz, nehogy összekeverd a személyes névmás nyomatékosító alakjaival: *magadat okolod* (itt visszaható névmás), *magam is beláthatom* (itt személyes névmás). Ugyancsak a személyes névmás nyomatékosító alakjai szerepelnek a következő mondatokban: *(én)magam készítettem* (azaz csak én), *saját magunk építettük* (azaz csak mi).

Sorolj fel olyan szólásokat, közmondásokat, amelyekben kölcsönös névmás szerepel!

Érdeemes megjegyezni, hogy ha a *maga* jelentése egyedüllétre utal, akkor nem névmásnak, hanem határozószónak tekintjük (időskorára *maga* maradt; *maga* maradt a lakásban).

A KÖLCSÖNÖS NÉVMÁS ■ A kölcsönös névmás azt fejezi ki, hogy több személy cselekvése kölcsönösen hat a cselekvést végzőkre, egyiké a másikéra, és fordítva. Egyetlen kölcsönös névmásunk van, az *egymás* szó. Mivel ez is főnevet helyettesít, a főnév toldalékait veheti fel, de állhat

rag nélkül. Többes száma azonban nincs, hiszen eleve több személyre utal (illenek *egymáshoz*, mindent megtesznek *egymásért*, *egymás* mellett, *egymás* nélkül).

Most már jobban érted?

Mi a különbség és a hasonlóság a visszaható és a kölcsönös névmások között?

FELADATOK

1. Alakítsd át a visszaható névmást tartalmazó szó szerkezetet a példa alapján! Másold le a megoldásokat a füzetedbe!
Például *fésüli magát* = *fésülködik*.

mosod magadat

védjük magunkat

gyötri magát

vakarjátok magatokat

idegesítem magamat

2. Gyűjtsd ki a füzetedbe az alábbi mondatok névmásait, és nevezd meg a fajtájukat!

Maga maradt az erdőben.

A házat magunk festettük ki.

Mindig bízott magában.

Önmagadnak tanulsz.

Megnézte magát a tükörben.

3. Az alábbi közmondásokban, szólásokban is szerepel visszaható névmás. Mit jelentenek az alábbi kijelentések? Jegyezd le a válaszaidat a füzetedbe! Gyűjts még hasonlókat!

- a) Lejárhatja magát.
- b) Mindenki magából indul ki.
- c) Minden szentnek maga felé hajlik a keze.

4. Illeszd a következő ragokat és névutókat a kölcsönös névmáshoz, majd írd az így alkotott alakokat a megfelelő mondatok végére! Beszéljétek meg a megoldásokat az osztályban, majd írástok le mindet a füzetetekbe!

-t

-hoz

mellett

-ra

előtt

- a) Negyven évet éltek le békében ...
- b) A barátok figyelnek ...
- c) Hűségeselek ...
- d) Tökéletesen kiegészítik ...
- e) Nincs titkuk ...

5. Alakítsatok 3-4 fős csoportokat! Találjátok ki egy történetet, amelynek ez a címe: *Egyedül lenni rossz*. Használjátok minél több visszaható és kölcsönös névmást a mondatokban! Adjátok is elő a történeteket egymásnak!

JÁTÉKOS ANYANYELVÜNK

Közös mondandó

Válasszatok párt magatoknak! A párok egymás kezét fogva egy embernek számítanak, s úgy kell beszélgetniük egy másik emberrel (vagyis egy másik párral), hogy az egyik szót a pár egyik tagja mondja, a másikat a társa – egészen addig, amíg be nem fejezik a mondatot. A választ hasonló módon adja a másik pár. (A „mondandó” lehet akár egy vers is, melyet ily módon felváltva mondotok, versszakonkénti váltással a másik párossal.)

A játék másik változatában szavankénti váltással az egész csoport játszhat egyszerre. Körben ülve egy-egy szót kell fűzni a már elhangzottakhoz. Mindenkinek jogában áll a kedve szerinti irányba terelni a történetet, befejezni az aktuális mondatot, újat kezdeni stb. Meg is lehet adni a témát, vagy a történet stílusát, műfaját, és lehet mondatonkénti váltással is játszani.